

طرح درس / ۱۶

خلاصه‌سازی

درس نهم از طرح یادگیری «کاربست راهبردهای درک مطلب خوانداری»

- تاریخ انتشار: ۱۳ تیر ۱۴۰۳
- پایه: سوم تا ششم
- موضوع: خواندن
- منبع اصلی: TeachStarter.com
- مترجم: الهه شکوری
- منبع فارسی: مرکز توسعه سوادآموزی ایران

توجه داشته باشید: این طرح درس باید صرفاً به مثابه یک راهنما در نظر گرفته شود. معلمان باید مطابق با نیازهای یادگیری فردی دانش‌آموزان آن را تنظیم کنند.

مقدمه

طرح درسی ۶۰ دقیقه‌ای که در آن دانش‌آموزان راهبرد درک مطلب «خلاصه‌سازی» را یاد می‌گیرند و به کار می‌برند.

آماده‌سازی

- پیش از شروع درس، با استفاده از حروف نام خود شعر کوتاهی بنویسید که شخصیت شما را خلاصه می‌کند.

ورود

- شعر کوتاهی که درباره خود نوشته‌اید را با کلاس به اشتراک بگذارید. به دانش‌آموزان توضیح دهید که این شعر را برای توصیف مختصر شخصیت خود برای کسی که شما را نمی‌شناسد، سروده‌اید. از آنان بخواهید چند دقیقه‌ای را صرف نوشتن شعری کوتاه کرده و با استفاده از حروف نام کوچک خود، خود را توصیف کنند.
- پس از اینکه دانش‌آموزان کارشان را تمام کردند، داوطلبان را تشویق کنید تا شعرهای خود را با بقیه کلاس به اشتراک بگذارند. از دانش‌آموزان بپرسید:
  - چگونه تصمیم گرفتید چه چیزی را در شعر کوتاه خود بگنجانید؟
  - آیا احساس می‌کنید با شنیدن شعرها، چیزهایی درباره هم‌کلاسی‌هایتان آموخته‌اید؟

○ چه زمان‌های دیگری ممکن است مفید باشد که کسی توصیف مختصر و دقیقی از چیزی به

شما ارائه دهد؟

- به دانش‌آموزان توضیح دهید که نادیده‌گرفتن جزئیات و پرداختن به مهم‌ترین نکات (همان طوری که در شعرهای خود کردند) می‌تواند به ما کمک کند تا روی واقعیت‌ها و ایده‌های کلیدی تمرکز کنیم. تمرکز بر واقعیت‌ها و ایده‌های کلیدی نیز می‌تواند به ما در فهم بهتر متن‌ها حین خواندن کمک کند.

آموزش معلم

- همان طور که در صفحات ۴ و ۵ اسلاید «[راهبردهای درک مطلب خوانداری - خلاصه‌سازی](#)» بیان شده است، هدف از خواندن و مزایای استفاده از راهبردهای درک مطلب خوانداری در این فرایند را مرور کنید.
- تعریف راهبرد درک مطلب «خلاصه‌سازی» که در صفحه ۶ اسلاید ذکر شده است را نمایش دهید و درباره آن گفت‌وگو کنید. مطمئن شوید دانش‌آموزان متوجه می‌شوند که خلاصه‌ها مختصر (کوتاه) هستند و فقط مهم‌ترین جزئیات را در خود جای می‌دهند.
- صفحه ۷ اسلاید را نمایش دهید. پرسش‌هایی که می‌توانند به دانش‌آموزان در خلاصه‌سازی متنی جدید کمک کنند را مرور کنید. آن‌ها را تشویق کنید تا پرسش‌های دیگری پیشنهاد دهند که می‌توانند هنگام کاربست این راهبرد از خود بپرسند.

یادگیری هدایت شده/مستقل

- صفحه ۸ اسلاید را نمایش دهید و فعالیت کلاسی را به بحث بگذارید. کلاس را به گروه‌های کوچک تقسیم کنید. برای هر گروه، یک نویسنده تعیین کنید. به دانش‌آموزان توضیح دهید که از آن‌ها خواسته می‌شود یک متن را در ۲۵ کلمه یا کم‌تر خلاصه کنند. گروهی که دقیق‌ترین و تأثیرگذارترین خلاصه را بنویسد، برنده خواهد بود.
- متن صفحات ۹ تا ۱۲ اسلاید را بخوانید. در پایان متن، زمان مناسبی را در اختیار گروه‌ها قرار دهید تا خلاصه خود را بنویسند. به هر گروه اجازه دهید خلاصه خود را با بقیه کلاس به اشتراک بگذارد. برنده را تعیین کنید و دلایل خود برای این انتخاب را به دانش‌آموزان توضیح دهید.
- صفحه ۱۳ اسلاید را نمایش دهید و درباره فعالیت مستقل گفت‌وگو کنید. یک نسخه از «سازمان‌دهنده تصویری خلاصه‌سازی داستان» را در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید. به آنان توضیح دهید که باید جزئیات کلیدی یک کتاب یا فیلم کودک شناخته شده را در کاربرگ ثبت کنند. سپس، از این جزئیات استفاده کرده و خلاصه‌ای یک بندی از متن (کتاب یا فیلم) بنویسند.

جمع بندی

- محتوای درس را در کلاس مرور کرده و آن را مورد بازاندیشی قرار دهید. از دانش‌آموزان بپرسید:
  - خلاصه‌سازی متن به چه معناست؟
  - چگونه می‌توانید این کار را انجام دهید؟
  - چرا این راهبرد شما را قادر می‌سازد تا خواننده موفق‌تری باشید؟

راه‌های نظارت بر فهم دانش‌آموزان

- استفاده از پرسشگری راهبردی در قالب کل کلاس یا انفرادی
- مشاهده مشارکت دانش‌آموزان در طول فعالیت‌های یادگیری
- ثبت پیشرفت دانش‌آموزان در قالب فهرست بازبینی (Checklist)
- حاشیه‌نویسی بر نمونه‌های کار دانش‌آموزان
- گردآوری و بازبینی نمونه‌های کار دانش‌آموزان
- تسهیلگری نشست‌های بازخورددهی در قالب کل کلاس یا گروه همسال
- تشویق دانش‌آموزان به خوداندیشی (بازاندیشی)
- اجرای تکالیف ارزشیابانه رسمی